KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 29.10.2009
KOM(2009) 590 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI

SPRAWOZDANIE ROCZNE DOTYCZĄCE INSTRUMENTU PRZEDAKCESYJNEJ POLITYKI STRUKTURALNEJ (ISPA) 2008

[SEC(2009)1443]

SPIS TREŚCI

1. Nowe projekty ISPA 6
2. Nowe zobowiązania 6
3. Projekty finansowane w latach 2005-2008 6
4. Płatności 7
5. Tabele zbiorcze 8
6. Rodzaje i metody świadczenia pomocy technicznej 9
7. Pomoc techniczna z inicjatywy kraju-beneficjenta 9
8. Pomoc techniczna z inicjatywy Komisji 10
9. Realizacja 11
10. Monitorowanie projektów 11
11. Zarządzanie finansami i kontrola – w tym *EDIS* 12
12. Ocena ryzyka 13
13. Ustalenia Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 13
14. Partnerzy współfinansujący - EBI, EBOR i KfW 13
15. Zamówienia publiczne 14
16. Polityka konkurencji 14
17. Polityka ochrony środowiska 14
18. Polityka transportowa 15
19. Działania informacyjne 16

Wprowadzenie

Po posiedzeniu Rady Europejskiej w Brukseli w czerwcu 2004 r. przyznającej Chorwacji status *kraju kandydującego*, z dniem 1 stycznia 2005 r. Chorwacja została krajem-beneficjentem ISPA. Tym samym dołączyła do wcześniejszych krajów-beneficjentów ISPA otrzymujących pomoc w ramach ISPA od momentu uruchomienia tego instrumentu w 2000 r. Dnia 1 stycznia 2007 r. Bułgaria i Rumunia zostały członkami Unii Europejskiej i przestały być beneficjentami pomocy przedakcesyjnej, w tym pomocy w ramach ISPA. Po przystąpieniu tych dwóch państw do Unii Europejskiej Chorwacja jest jedynym odbiorcą pomocy finansowej w ramach ISPA. Niniejsze sprawozdanie obejmuje wobec tego tylko działania prowadzone w ramach ISPA w Chorwacji.

W 2008 r. nastąpiła znaczna poprawa w tempie realizacji projektów w Chorwacji – podpisano kilka dużych umów, rozpoczęto ich fizyczną realizację i dokonano pierwszych płatności okresowych. Procedury przetargowe i udzielanie zamówień przebiegają ciągle wolniej niż powinny, co jest odzwierciedleniem niskiej jakości zarządzania i koordynacji oraz braku odpowiedniej kadry. Pomimo tych trudności w ciągu roku czyniono stałe postępy. Według stanu na początek 2008 r. spośród łącznej liczby 24 przewidzianych przetargów na wszystkie projekty 11 zostało otwartych lub zamkniętych, przy czym udzielono 3 zamówienia na roboty budowlane i rozpoczęto ich realizację. Z kolei na koniec 2008 r. liczba rozpoczętych lub zamkniętych przetargów wzrosła do 18, przy czym udzielono 13 zamówień i rozpoczęto ich realizację. Ponadto należy odnotować, że procedury przetargowe i procedury udzielania zamówień zakończono w przypadku 3 z 6 projektów ISPA.

Przekształcenie agencji wdrażającej z centralnej jednostki finansująco-kontraktującej (JFK – organ ustanowiony w strukturach Ministerstwa Finansów) w centralną agencję finansujaco-kontraktującą (CFCA – agencja rządowa) nie przyniosło tak szybkiego efektu, jak tego oczekiwano. Pomimo że wynagrodzenia w nowej agencji są wyższe niż w innych instytucjach rządowych, CFCA ciągle napotyka trudności z rekrutacją odpowiednich pracowników i utrzymaniem ich w miejscu pracy. Aby zaradzić tej sytuacji zintensyfikowano działania związane z rekrutacją i przeprowadzono dodatkowe szkolenia dla pracowników przy wsparciu delegatury Komisji Europejskiej.

Innym czynnikiem, który ma wpływ na postęp w realizacji projektów ISPA są przygotowania do wdrożenia Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA). Należy przyznać, że przygotowania te do pewnego stopnia odwróciły uwagę niektórych kluczowych podmiotów zaangażowanych w realizację projektów ISPA ze względu na konieczność zreorganizowania kadr i uzyskania akredytacji do zarządzania funduszami IPA.

Budżet ISPA

Zgodnie z systemem rachunkowości Komisji opartym na kosztach działań, budżet na instrument ISPA pochodził z dwóch pozycji w budżecie: funkcjonalnej pozycji w budżecie B13.01.04.02 oraz operacyjnej pozycji w budżecie B13.05.01.01. Pierwsza pozycja obejmuje środki na pokrycie wydatków administracyjnych związanych z udzielaniem pomocy technicznej (PT) (głównie na umacnianie delegatur KE). Działania te zakończono w 2006 r. Druga pozycja obejmuje środki na płatności udostępnione w celu skutecznego wdrażania i działania ISPA w Chorwacji.

Pozycja w budżecie B13.05.01.01 wynosząca w 2008 r. 7 888 041,30 EUR, pokryła wszystkie wydatki na współfinansowanie projektów (działań) w dziedzinie infrastruktury.

Tabela 1: **Budżet ISPA w 2008 r. – w EUR**

Pozycja w budżecie	Zrealizowane płatności
Funkcjonalna pozycja w budżecie B13.01.04.02 (zamknięta w 2006 r.)	0
Operacyjna pozycja w budżecie B13.05.01.01	**7 888 041,30**
Razem	**7 888 041,30**

Finansowanie projektów

1. NOWE PROJEKTY ISPA

W 2008 r. nie przyjęto żadnych nowych projektów ISPA.

2. NOWE ZOBOWIĄZANIA

W 2008 r. nie poczyniono żadnych nowych zobowiązań dotyczących projektów, ani w sektorze środowiska, ani w sektorze transportu, ponieważ instrument ISPA zakończył się w 2006 r.

3. PROJEKTY FINANSOWANE W LATACH 2005-2008

W latach 2005-2006 Komisja zatwierdziła łącznie 6 projektów na podstawie wniosków przedłożonych przez Chorwację. Z tych projektów 3 dotyczą sektora środowiska, 2 sektora transportu, a 1 działań horyzontalnych PT (na rzecz utworzenia oficjalnych komitetów monitorujących i wspierania agencji wdrażających ISPA). Łączny kwalifikowalny koszt inwestycyjny tych projektów wynosi 123,052 mln EUR, z czego łącznie 59 mln EUR, czyli 47,9 %, przyznano w ramach dotacji ISPA. Do końca 2006 r. Komisja rozdysponowała 100 % środków ISPA przeznaczonych dla Chorwacji na lata 2005-2006, rozdzielając zobowiązania w sposób zrównoważony pomiędzy sektorem środowiska a sektorem transportu.

Tabela 2: **Projekty zatwierdzone w Chorwacji w latach 2005-2006[1] – w EUR**

Sektor	Liczba decyzji dotyczących projektów	Koszty kwalifikowalne	Wkład ISPA	Średni wskaźnik dotacji %	Zobowiązania
Środowisko	3	46 287 701	29 466 355	63,65	29 466 355
Transport	2	76 502 738	29 271 310	38,26	29 271 310
Horyzontalna PT	1	262 335	262 335	100	262 335
Razem	**6**	**123 052 774**	**59 000 000**	**47,94**	**59 000 000**

[1] Od 2006 r. nie zatwierdzono żadnych projektów, ponieważ w roku tym zakończono program ISPA.

4. PŁATNOŚCI

Z reguły płatności każdego projektu inwestycyjnego składają się z dwóch zaliczek o łącznej wartości 20 % wkładu ISPA, płatności pośrednich (tj. zwrotów) wynoszących do 80 % (a w wyjątkowych przypadkach do 90 %) wkładu, oraz z płatności salda końcowego po zamknięciu projektu. W 2008 r. na płatności w ramach projektów ISPA zatwierdzonych w Chorwacji przeznaczono sumę 7,88 mln EUR, stanowiącą 13,3 % odpowiadających im dotacji ISPA. Stanowi to jaskrawy kontrast z kwotą za rok poprzedni, która wyniosła zaledwie 124 629 EUR.

W działaniach w ramach ISPA osiągnięto zatem w 2008 r. znaczny postęp, czego odzwierciedleniem było zwiększenie liczby wniosków dotyczących płatności drugiej zaliczki i płatności pośrednich. Płatności pośrednie mają szczególne znaczenie, jako że są wynikiem faktycznej realizacji projektu (tj. płatności faktur) a nie przekazywania zaliczek, tak jak to miało miejsce do 2008 r. w większości przypadków. Do końca okresu 2005-2008 wypłacono Chorwacji łącznie 14 083 747,30 EUR, co stanowi 28,87 % zobowiązań budżetowych wdrożonych w powyższym okresie (59 mln EUR) i ponad dwukrotność kwoty wypłaconej do końca 2007 r.

***Tabela 3:* Płatności – w EUR**

Sektor	2005-2007	2008	Razem w latach 2005-2008
Środowisko	3 043 266	2 443 261,00	5 486 527,00
Transport	2 975 344	5 412 008,30	8 387 352,30
PT	177 096	32 772,00	209 868,00
Razem	**6 195 706**	**7 888 041,30**	**14 083 747,30**

5. TABELE ZBIORCZE

Tabela 4 przedstawiona poniżej stanowi przegląd działań ISPA w roku 2008 oraz w latach 2005-2008.

***Tabela 4*: Projekty zatwierdzone w Chorwacji w latach 2005-2008 – w EUR**

Podsektor	Liczba projektów	Koszty kwalifikowalne	Wkład ISPA	2008		2005 – 2008	
				Zobowiązania	Płatności	Zobowiązania	Płatności
Środowisko							
Woda	0	0	0	0	0	0	0
Woda i ścieki	1	36 000 000	22 500 000	0	2 250 000	22 500 000	4 500 000
Ścieki	0	0	0	0	0	0	
Odpady stałe	1	8 823 601	6 000 049	0	0	6 000 049	600 005
Jakość powietrza	0	0	0	0	0	0	
Horyzontalne	1	1 464 100	966 306	0	193 261	966 306	386 522
Sektor łącznie	**3**	**46 287 701**	**29 466 355**	**0**	**2 443 261,00**	**29 466 355**	**5 486 527**
Transport							
Drogi	0	0	0	0	0	0	
Kolej	1	75 761 000	28 789 180	0	5 412 008,3	28 789 180	8 290 926,3
Drogi i kolej	0	0	0	0	0	0	
Śródlądowe szlaki wodne	0	0	0	0	0	0	
Porty lotnicze	0	0	0	0	0	0	
Horyzontalne	1	741 738	482 130	0	0	482 130	96 426 00
Sektor łącznie	**2**	**76 502 738**	**29 271 310**	**0**	**5 412 008,3**	**29 271 310**	**8 387 352,3**
Horyzontalne							
PT	**1**	262 335	262 335	0	32 772	262 335	209 868
RAZEM	**6**	**123 052 774**	**59 000 000**	**0**	**7 888 041,3**	**59 000 000**	**14 083 747,3**

Pomoc techniczna

6. RODZAJE I METODY ŚWIADCZENIA POMOCY TECHNICZNEJ

Działania w ramach pomocy technicznej stanowią niezmiernie istotny element, mający na celu zagwarantowanie skutecznego programowania i realizacji projektów ISPA. Działania te koncentrują się wokół przygotowywania i realizacji projektu oraz głębokiego angażowania beneficjenta, dzięki czemu realizowana jest zasada „uczenia się poprzez działanie". Ponadto, wspierając wzmacnianie instytucjonalne i poprawę zdolności administracyjnych, ISPA przyczynia się do przygotowania krajów-beneficjentów do wdrażania instrumentów z zakresu polityki spójności, a w szczególności Funduszu Spójności.

Wykorzystywane są dwa rodzaje działań w ramach pomocy technicznej:

- pomoc techniczna przeprowadzana z inicjatywy kraju-beneficjenta, która jest bezpośrednio powiązana z finansowaniem projektu, np. przygotowanie/opracowywanie projektu, pomoc techniczna w zakresie realizacji oraz pomoc techniczna w zakresie zwiększenia zdolności administracyjnych;

- pomoc techniczna przeprowadzana z inicjatywy Komisji, która jest w większości związana z działaniami przeprowadzanymi przez delegaturę KE, w tym z oceną projektów;

7. POMOC TECHNICZNA Z INICJATYWY KRAJU-BENEFICJENTA

Przygotowanie projektów i wzmocnienie instytucjonalne

Działania w ramach PT w zakresie przygotowania projektów mają zagwarantować, że pod względem koncepcji projektowej, zarządzania projektem i jego funkcjonowania, kraje-beneficjenci przedstawią Komisji prawidłowe pod względem technicznymi i finansowym projekty do finansowania w ramach ISPA. Tam gdzie jest to konieczne, działania te mogą obejmować rozszerzenie badań strategicznych dotyczących (pod)sektorów kwalifikujących się do finansowania w ramach ISPA. Ponadto mają one na celu stworzenie bazy danych z projektami wysokiej jakości gotowymi do realizacji poprzez zapewnienie wystarczającej liczby odpowiednich projektów w danym okresie czasu, co umożliwia państwu-beneficjentowi pełne rozdysponowanie i wykorzystanie dostępnych środków. Baza danych o projektach gotowych do realizacji jest podstawowym elementem skutecznego wdrażania IPA. Dwa z realizowanych obecnie trzech działań w ramach pomocy technicznej mają na celu przygotowanie bazy danych szeregu projektów IPA gotowych do realizacji w sektorze środowiska naturalnego i sektorze transportu. Trzecie działanie ma na celu rozwój możliwości instytucjonalnych CFCA w zakresie zarządzania i realizacji projektów ISPA.

Łączna liczba działań w ramach PT mających na celu przygotowanie projektów, zatwierdzonych w latach 2005-2006 wynosi 2, co odpowiada całkowitemu kosztowi kwalifikowanemu w wysokości 2 205 838 EUR, z czego 1 448 436 EUR (65,6 %) jest finansowane w ramach ISPA. W latach 2005-2006 na rozwijanie zdolności instytucjonalnych zostało zatwierdzone jedno działanie w ramach pomocy technicznej, co stanowi całkowity koszt kwalifikowalny w wysokości 262 335 EUR w 100 % finansowany w ramach ISPA.

Tabela 5: **Działania w ramach pomocy technicznej z inicjatywy Chorwacji w latach 2005-2008 – w EUR**

Podsektor	Liczba projektów	Koszty kwalifikowalne	Wkład ISPA	Zobowiązania w roku 2008	Płatności w roku 2008	Zobowiązania w latach 2005-8	Płatności w latach 2005-8
Środowisko							
Sektor łącznie	1	1 464 100	966 306	0	193 262,00	966 306	386 522,00
Transport							
Sektor łącznie	1	741 738	482 130	0	0	482 130	96 426,00
Horyzontalna PT							
Sektor łącznie	1	262 335	262 335	0	32 772,00	262 335	209 868,00
RAZEM	3	2 468 173	1 710 771	0	226 034,00	1 710 771	692 816,00

8. POMOC TECHNICZNA Z INICJATYWY KOMISJI

Od początku programu ISPA działania w ramach pomocy technicznej realizowane z inicjatywy lub w imieniu Komisji koncentrowały się na umożliwianiu delegaturze KE przeprowadzania procedur kontroli *ex ante* (w tym oceny projektów) zgodnie ze standardami wymaganymi przy zarządzaniu wspólnotowymi funduszami. Od 2006 r. w ramach ISPA nie finansowano żadnych działań w ramach pomocy technicznej. Wszystkie takie działania w ramach pomocy technicznej są od 2006 r. finansowane z IPA.

Zarządzanie i realizacja

9. REALIZACJA

Dwa pierwsze projekty ISPA w Chorwacji zostały zatwierdzone w grudniu 2005 r., a ostatnie cztery zatwierdzono w lipcu i wrześniu 2006 r. Do końca 2008 r. rozpoczęła się fizyczna realizacja czterech z 6 projektów ISPA, w tym 2 z 3 projektów infrastrukturalnych. Oprócz tego trwały procedury przetargowe w związku z kolejnymi 5 zamówieniami, obejmującymi 2 ostatnie projekty, w związku z którymi nie udzielono do tej pory żadnych zamówień.

Tempo przetargów na poszczególne zamówienia było zróżnicowane. W jednym przypadku duże zamówienie na roboty budowlane w ramach projektu musiało zostać wycofane ze względu na opóźnienia w udzielaniu odpowiedniego zamówienia na usługi nadzoru. W przypadku innych przetargów dochodziło do opóźnień ze względu na konieczność ponownego złożenia sprawozdań z oceny i publikowania sprostowań do dokumentacji przetargowej. W innym przypadku procedura przetargowa uległa poważnemu opóźnieniu ze względu na brak odpowiednich ofert. Takie problemy są jednakże typowe dla wszystkich procedur zamówień publicznych i odzwierciedlają ciągle istniejący brak doświadczenia CFCA w realizacji projektów, dlatego też nie należy przykładać do nich zbyt wielkiej wagi. Zdecydowanie najważniejszym faktem wartym odnotowania jest to, że obecnie większość projektów weszła w fazę realizacji, co jest poważnym krokiem naprzód w całym procesie wdrażania ISPA w Chorwacji.

Od początku 2008 r. agencja wdrażająca ISPA w Chorwacji ma niezmiennie trudności wynikające z braku personelu o odpowiednim doświadczeniu oraz z nieodpowiedniego zarządzania. Kolejne problemy są wynikiem braku doświadczenia beneficjentów końcowych w zakresie przygotowywania i prowadzenia międzynarodowych przetargów. Na korzyść władz Chorwacji przemawia fakt, że próbowały zaradzić tym problemom wymieniając pracowników, gdy było to konieczne, oraz intensyfikując szkolenia dla beneficjentów końcowych.

10. MONITOROWANIE PROJEKTÓW

Działania wspomagające całościowy monitoring i ocenę postępów oraz skuteczności realizacji projektów to regularne spotkania w biurach delegatury KE, sprawozdania monitorujące przedkładane przez organy wdrażające, wizyty na miejscu przeprowadzane przez personel Komisji oraz formalny monitoring realizowany poprzez spotkania Komitetu Monitorującego ISPA dwa razy do roku w Chorwacji, jak również złożenie przez jednostkę wdrażającą rocznych sprawozdań ISPA dotyczących każdego projektu.

Do czasu pełnej decentralizacji zarządzania finansami ISPA (przy wykorzystaniu Rozszerzonego Zdecentralizowanego Systemu Wdrażania EDIS wymagającego jedynie kontroli *ex-post* przeprowadzanej przez Komisję), personel delegatury KE w Chorwacji będzie nadal odgrywać ważną rolę w nadzorowaniu codziennego zarządzania, wdrażania i monitoringu działań ISPA. Ze względu na niespójne i ciągle mało wiarygodne zarządzanie działaniami ISPA przez władze Chorwacji panuje opinia, że w najbliższej przyszłości konieczna będzie kontynuacja kontroli *ex-ante* procedur przetargowych i procedur udzielania zamówień. Przygotowania do przejścia na system EDIS będą w znacznym stopniu zależały od poprawy

funkcjonowania istniejącej struktury Zdecentralizowanego Systemu Wdrażania (DIS), kontrolowanej *ex ante* przez delegaturę KE. W tym kontekście przewiduje się, że EDIS nie zostanie wprowadzony w Chorwacji przed drugą połową 2010 r.

W 2008 r. w Chorwacji odbyły się dwa posiedzenia komitetu monitorującego ISPA, odpowiednio w czerwcu i listopadzie. Głównymi punktami wynikłymi z posiedzeń były: znaczna poprawa pod względem udzielania zamówień na realizację projektów oraz wysokości wypłacanych kwot; konieczność rozszerzenia zasady N+2 na jeden projekt ze względu na kłopoty z procedura przetargową, na co instytucja zamawiająca nie miała wpływu; spełnienie wszystkich zawartych w art. 8 wymogów w odniesieniu do memorandów finansowych wszystkich projektów ISPA; konieczność złożenia wniosków o modyfikacje w odniesieniu do dwóch memorandów finansowych; konieczność poprawy jakości danych zawartych w sprawozdaniach monitorujących ISPA, jak również ich prezentacji; konieczność ogłoszenia przetargów na zamówienia dotyczące infrastruktury, aby wszystkie prace prowadzone były w okresach kwalifikowalności odpowiednich memorandów finansowych. Należy zauważyć, że podczas procedur przetargowych pojawiło się wiele niespodziewanych przeszkód, które wywołały szczególne trudności w odniesieniu do dwóch projektów infrastrukturalnych. Z kolei na realizację największego projektu ISPA udzielono już wszystkich zamówień, a prace postępują bez przeszkód.

11. ZARZĄDZANIE FINANSAMI I KONTROLA – W TYM *EDIS*

Główne wymogi dotyczące zarządzania finansami i kontroli, w tym postępowania w przypadku nieprawidłowości, określają przepisy rozporządzenia w sprawie ISPA oraz załącznika III do memorandum finansowego, które mają zastosowanie w ramach systemu kontroli *ex ante* prowadzonych przez Komisję. Wymogi te są podobne wymogów mających zastosowanie do Funduszu Spójności i funduszy strukturalnych. Najważniejsze z nich dotyczą ustanowienia systemów i procedur wewnętrznej kontroli finansowej, mogących zagwarantować przejrzyste i niedyskryminacyjne procedury udzielania zamówień, dokładność deklarowanych wydatków, odpowiednie zdolności przeprowadzania audytu wewnętrznego, wystarczającą ścieżkę audytu i właściwe postępowanie w przypadku nieprawidłowości.

Z powodu małych postępów w zakresie realizacji projektów ISPA podjęto decyzję, że w 2008 r. w Chorwacji nie zostaną przeprowadzone żadne kontrole dotyczące ISPA. Jednostka audytu w Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej dostała zalecenie skoncentrowania się w 2008 r. głównie na przygotowaniu wprowadzenia IPA w Chorwacji. Niemniej jednak przeprowadzono audyt wewnętrzny w delegaturze KE w Zagrzebiu. Głównym wnioskiem z audytu było potwierdzenie skutecznego zarządzania projektami ISPA przez delegaturę. Zalecono, by delegatura KE mocniej naciskała na władze Chorwacji w kwestii przyspieszenia realizacji projektów oraz zapewniania dodatkowych szkoleń dla jednostki wdrażającej dotyczących kontroli jakości. Inny wniosek dotyczył trudności, jakie napotkała delegatura KE podczas rekrutowania odpowiednich pracowników. Wynikały one z długiej, nieelastycznej i restrykcyjnej procedury rekrutacyjnej, którą delegatura obowiązana jest stosować.

DIS

Wymóg uzyskania akredytacji DIS przez agencję wdrażającą w Chorwacji – CFCA – jest następstwem warunku określonego w art. 164 rozporządzenia finansowego. Komisja przyznała Chorwacji akredytację DIS w dniu 13 lutego 2006 r.

12. OCENA RYZYKA

Strategia kontroli planowana na rok 2008 i kolejne lata została oparta na wynikach analizy stanu wdrażania ISPA oraz związanych z nim celów dyrekcji odpowiedzialnej za kontrolę przy Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej. Strategia kontroli wyznacza cele, które są określane przez kierownictwo wyższego szczebla Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej. Cele te są określane na podstawie szczegółowych rozmów z dyrekcjami operacyjnymi, w trakcie których przekazywane są informacje na temat możliwego ryzyka. Następnie strategia kontroli określa działania zmierzające do osiągnięcia powyższych celów, z uwzględnieniem zidentyfikowanego ryzyka. Ogólnie rzecz ujmując, wdrażanie powyższej strategii minimalizuje ryzyko. Z powodu ograniczonego postępu we wdrażaniu w 2008 r. nie zostały przeprowadzone żadne kontrole.

W ramach systemu zatwierdzania *ex-ante*, priorytetowo traktowane jest zagwarantowanie wprowadzenia odpowiedniej liczby procedur kontrolnych odnoszących się do realizacji projektu i płatności. Zarządzanie funduszami przedakcesyjnymi niesie ze sobą jednak nieodłączne ryzyko, ponieważ fundusze są rozdysponowywane przez różne organizacje i systemy. Kwalifikowalność wydatków jest określana na podstawie zgodności z zasadami i warunkami ustalonymi na szczeblu wspólnotowym i krajowym, co może prowadzić do zawiłości i niesie ze sobą ryzyko błędnej interpretacji. Obecnie władze Chorwacji planują przedłożyć wniosek o odstąpienie, w odniesieniu do projektów ISPA, od kontroli *ex-ante* w drugiej połowie 2010 r. zgodnie z przepisami rozporządzenia 1266/1999.

13. USTALENIA EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU OBRACHUNKOWEGO

W 2008 r. w Chorwacji nie zostały przeprowadzone żadne wizyty ani kontrole.

14. PARTNERZY WSPÓŁFINANSUJĄCY - EBI, EBOR I KFW

Biorąc pod uwagę kompetencje instytucji udzielających pożyczek w zakresie przygotowania i realizacji projektów, Komisja utrzymywała z nimi regularne kontakty, zarówno na poziomie horyzontalnym, mając na celu koordynację polityki i kwestie metodyczne związane z programowaniem i wdrażaniem, jak również na poziomie kraju. Specjalistyczna wiedza wyżej wymienionych banków w zakresie tworzenia dotacji/pożyczek, w tym rozwiązania w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, jest bardzo przydatna przy podnoszeniu jakości projektów finansowanych z programu ISPA. EBI nie jest jednak zaangażowany w żaden projekt ISPA w Chorwacji.

EBOR jest jedyną międzynarodową instytucją finansową aktywnie zaangażowaną w projekt ISPA w Chorwacji; zapewnił pożyczkę w wysokości 10 mln EUR na projekt związany z ochroną środowiska zatwierdzony w 2005 r. – Program wodno-ściekowy Karlovac.

Wkład do polityk wspólnotowych

15. ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Od początku inicjatywy ISPA spełnienie wymogów prawnych dotyczących rzetelnych, obiektywnych i przejrzystych zamówień publicznych, zgodnie z zapisami w Praktycznym przewodniku po procedurach zawierania umów w kontekście zewnętrznych działań KE (PRAG), okazało się ogromnym wyzwaniem. W wielu przypadkach zapewnianie zgodności z zasadami udzielania zamówień UE doprowadziło do opóźnień w realizacji projektów ISPA. Służby Komisji – w szczególności delegatura KE w Zagrzebiu – musiały wielokrotnie interweniować, nie tylko po to, aby przeprowadzić kontrolę poprawności zastosowania procedur, ale również aby naprawiać błędy, utrzymywać kontakt z niezadowolonymi oferentami oraz wyjaśniać agencji wdrażającej, w jaki sposób odnośne procedury powinny być wdrażane. Regularnie zdarzało się, że jakość dokumentacji przetargowej musiała być podnoszona, co prowadziło do późnego ogłaszania lub zamykania przetargów. Narastającym skutkiem tych interwencji były dodatkowe opóźnienia w procesie wdrażania.

Dlatego też zatwierdzanie *ex-ante* przeprowadzane przez Komisję, która kieruje procedurami przetargowymi i udzielania zamówień w zakresie projektów ISPA, jest w zupełności usprawiedliwione, o ile istnieją warunki do przyznania EDIS (zob. powyżej). W ramach systemu zatwierdzania *ex ante* oraz zgodnie z decyzją DIS w sprawie powierzenia kierownictwa, jedynie CFCA odgrywa rolę instytucji zamawiającej odpowiedzialnej za realizację projektu, natomiast Komisja zatwierdza poszczególne etapy procesu udzielania zamówień. Z powyższego wynika, że chociaż Komisja nie jest partnerem zamawiającym, jest współodpowiedzialna za poprawność proceduralną procesu udzielania zamówień (bez zatwierdzenia Komisji umowy zawarte pomiędzy beneficjentami a wykonawcami są nieważne).

16. POLITYKA KONKURENCJI

Ponieważ pomoc ISPA jest kierowana głównie na pokrycie wydatków publicznych – lub ich ekwiwalentów – dotyczących programów związanych z infrastrukturą publiczną, zazwyczaj nie powstają żadne problemy z tego tytułu w związku z niezgodnością ze wspólnotowymi regułami konkurencji. O ile nie dochodzi do naruszenia przepisów dotyczących zamówień publicznych oraz jeśli zagwarantowany jest wolny dostęp do takiej infrastruktury dla wszystkich podmiotów spełniających wszystkie wymogi techniczne i prawne, taka pomoc nie niesie ze sobą żadnych szczególnych przywilejów dla konkretnych firm.

17. POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA

Poprzez zapewnianie bezpośredniego wsparcia priorytetowym projektom w dziedzinie ochrony środowiska, ISPA przyspiesza wdrażanie polityki ochrony środowiska oraz osiąganie zgodności z normami UE w Chorwacji. Doświadczenie uzyskiwane dzięki opracowywaniu i realizacji projektu rozwija zdolności administracyjne i przyspiesza reformę sektora w dziedzinie ochrony środowiska. W szczególności zwiększono zdolności administracyjne w odniesieniu do planowania inwestycji i ustanawiania priorytetów w zakresie ochrony środowiska. Poczyniono

również postępy w zakresie prawidłowego wdrażania dyrektywy w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne), w szczególnie w aspekcie konsultacji społecznych. Wyraża się nadzieję, że ISPA w ten sposób przyczyni się do postępu w zakresie ochronny środowiska w Chorwacji.

W odniesieniu do Chorwacji należy podkreślić, że przy wprowadzeniu IPA, wiążącego się z większą liczbą organów i szeregiem dodatkowych projektów, konieczne jest zagwarantowanie odpowiednich źródeł finansowych i zasobów ludzkich niezbędnych do wdrażania tego instrumentu (w odniesieniu m. in. do monitoringu, kontroli, udzielania pozwoleń i sprawozdawczości).

18. POLITYKA TRANSPORTOWA

Sieci transportowe w Chorwacji, zatwierdzone zgodnie z oceną potrzeb infrastruktury transportowej (TINA) oraz regionalnym studium infrastruktury krajów bałkańskich (REBIS), były tworzone wokół struktury korytarzy paneuropejskich. Wiele ze wspomnianych powyżej korytarzy przebiega przez terytorium Chorwacji, w tym korytarz VII (Dunaj), X (Salzburg-Ljublana-Zagrzeb-Belgrad-Nis-Skopje-Veles-Saloniki, w tym odgałęzienie Xa) oraz korytarz V, który ma dwa odgałęzienia w Chorwacji (Vb - Budapeszt, Zagrzeb Rijeka i Vc - Budapeszt, Sarajewo, Ploče). Sieci te były wykorzystywane jako podstawa planowania krajowej strategii transportowej dla celów ISPA. W wyniku powyższego pojedynczy projekt transportowy ISPA stanowi część sieci TINA i REBIS, tj. dotyczy budowy lub modernizacji odcinków, punktów węzłowych lub dojazdów powiązanych z tymi sieciami. Sieci TEN-T (transeuropejska sieć wspólnotowa) w Chorwacji są oparte na zaleceniach SEETO (Obserwatorium ds. Transportu w Europie Południowo-Wschodniej).

Koordynacja instrumentów przedakcesyjnych

Zgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie koordynacji[2], Komisja zapewnia ścisłą koordynację pomiędzy trzema instrumentami przedakcesyjnymi: PHARE, SAPARD i ISPA. Zgodnie z przepisami określonymi w tym rozporządzeniu komitet zarządzający PHARE odgrywa szczególną rolę w ogólnej koordynacji pomiędzy tymi trzema instrumentami.

Koordynacja ze Wspólnym Komitetem Monitorującym (PHARE)

Wspólny Komitet Monitorujący odpowiada za koordynację monitorowania każdego instrumentu przedakcesyjnego i ocenę ogólnego postępu pomocy finansowanej przez UE w krajach będących beneficjentami. Komitet wydaje w odpowiednich przypadkach zalecenia komitetowi ISPA oraz Komisji..

Koordynacja z delegaturami KE

Służby Komisji (DG ds. Rozszerzenia, DG ds. Stosunków Zewnętrznych, DG ds. Polityki Regionalnej) organizowały okresowe spotkania z ekspertami odpowiedzialnymi za programy PHARE i ISPA w delegaturach, w celu omówienia programowania i wdrożenia, w szczególności w odniesieniu do procedur przetargowych i udzielania zamówień.

Koordynacja z instrumentem IPA

W celu zapewnienia skutecznej koordynacji zadań oraz uniknięcia ich powielania dwa komitety monitorujące ISPA, których posiedzenia odbyły się w Chorwacji w 2008 r. zostały zorganizowane razem z Sektorowymi komitetami monitorującymi IPA ds. rozwoju regionalnego. Ponadto należy zauważyć, że 2 działania dotyczące pomocy technicznej, finansowane w ramach ISPA, odnoszą się do przygotowania bazy projektów do realizacji z wykorzystaniem współfinansowania w ramach IPA. Oczekuje się, że takie działania umożliwią gładkie przejście z instrumentów ISPA na instrumenty IPA oraz niezakłócone wdrażanie działań w poszczególnych sektorach.

19. DZIAŁANIA INFORMACYJNE

W odniesieniu do projektów ISPA w 2008 r. przeprowadzono jedną akcję informacyjną. Na stacji kolejowej Deletovci we wschodniej Chorwacji odbyła się uroczystość związana z rozpoczęciem prac budowlanych w zakresie projektu modernizacji kolei na odcinku Vinkovci-Tovarnik-granica państwa – pierwszego rozpoczynającego się w Chorwacji projektu ISPA. Do zgromadzonych gości i przedstawicieli mediów przemówili ministrowie finansów i transportu Chorwacji oraz przewodniczący delegatury KE w Chorwacji. Inżynier nadzorujący prace przedstawił projekt. Wydarzenie to okazało się wielkim sukcesem i było szeroko komentowane w chorwackich mediach.

---

[2] Rozporządzenie Rady (WE) nr 1266/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. w sprawie koordynacji pomocy dla państw ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej w ramach strategii przedakcesyjnej.